

ÖZLEN ALPASLAN

yarım

© KARAKARGA YAYINLARI 381

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

YARIM

Özlen Alpaslan

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Neslihan Perker

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Mizampaj: Emirhan Perker

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak-Mesud Topal-Meltem Kökboyun

1. Baskı: Mart 2022

ISBN: 978-625-7217-98-9

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No. 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No. 31/5

Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0 212) 252 22 42

Faks: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 karakargayayinlari

 karakargayayinlari

 karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu Sokak

No. 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel. 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No. 48625

Anneme ve Cumartesi Anneleri'ne...

Eylül

Henüz un, tuz ve şekerin uzak durulması “üç beyaz” ilan edilmediği günlerdi. Her yıl ülkede sadece bir Türkiye güzeli seçilirdi. Eurovision şarkı yarışmasında bize puan vermezlerdi çünkü tüm büyüklerimize göre Türk’ün Türk’ten başka dostu yoktu. Camların önünde paslı Vita kutularında fesleğenler yeşerir, yazın sokaklarda kadınlar halı yıkarken paçalar sıvanır, bayram edilirdi. Çeyizlik döşeklerin değnekle dövülüp havalandırıldığı, balkonlardan sepetlerin salındığı, saatli maarif takvimlerinden günün yemeğinin seçilip, kız olursa adının şu, erkek olursa bu olacağına karar verildiği günlerdi. Acaba annem de benim adıma takvimden mi seçmişti? Soramadım çünkü annemi hiç tanımadım.

Benim çocukluğum; aşkın ne olduğunun Perihan abla ve Şakir’den öğrenildiği, her apartmanda bir Sabri Bey ve Cemil’in yaşadığı, hayatın belki zor ama umudun her dem taze olduğu güzel bir dönemdi. Akşam ezanı okununca arkadaşlarımmın anneleri, onları eve çağırırdı. Beni eve çağırın bir annem yoktu. Şimdi düşünüyorum da insan hayatında hiç çilek yemediyse, canı çilekli pasta çeker mi? Neyin eksikliğini çektiğini bilmeden yine de onun eksikliğini hisseder mi? Eksikliğini bilmediği bir şeyin yerini sonradan doldurabilir mi?

Babam benim tek kahramanımdı. Akşamları, koltuğunun altında Cumhuriyet gazetesiyle sokağın köşesinden döndü mü, benden mutlusuz olmazdı. Zaten o yıllarda televizyonda, gazetelerde, büyüklerin sohbetlerinde hep “O da köşeyi dönmüş” diye bir şey konuşulurdu. “Herhalde bu ‘köşeyi dönmek’ iyi bir şey” diye düşünürdüm. Büyüyünce ben de köşeyi dönmeli, sokakta beni bekleyen kızımı alıp neşeyle evime gitmeliydim.

Köşeyi dönmedim, kızım olmadı, evime çoğu zaman neşeyle gitmedim.

Aylin

Son günlerde üniversiteler iyice karıştı. Neredeyse okula gitmek imkansız. Başka memleketlerde gençler sadece iyi bir meslek edinmek için okula gidiyor, bizim halimize bak. Canımızı kollayarak okula gidiyoruz. Ahmet Hamdi Tanpınar, memleketin halini yıllar önce özetlemiş: “Türkiye, evlatlarına kendisinden başka bir şeyle meşgul olmak imkânını vermiyor.”

Babam, Cumhuriyet döneminin Köy Enstitüsü mezunu ilk öğretmenlerinden. Bugünlerde en çok onun beni anlamasını beklerdim. Oysa o da tıpkı sıradan bir baba gibi siyasete bulaşmamamı, sadece derslerimle ilgilenip bir an evvel okulu bitirmemi istiyor. Geçen akşam yemek masasındaydık. Annem, baharda alt komşumuz Gülbin ablayla beraber yaptıkları tarhanadan pişirmiş. Babam, radyoda o gün yine bizim okulda çıkan çatışmada yaralanan gençlerin haberini duyunca, manalı bir şekilde okulu bu sene bitiriyor muyum diye sordu ve her zaman olduğu gibi sadece sınavlarımı düşünmemi söyledi.

“Tamam, bitireyim okulu. Avukat çıkayım, hatta sırf sen istiyorsun diye hâkim, savcı olayım. Peki ileride bir gün sormazlar mı bu memleketin bir hukukçusuna, ülke yanarken sen ne yapıyordun diye? ‘Saçımı tarıyordum’ mu diyeceğim?” deyiverdim geçen akşam.

“Benim bir tane kızım var. Sen evlat ne demek, bilir misin?” dedi.

“Ben, bu ülkenin şanslı bir evladıyım. Ve güzel ülkemin benim kadar şanslı olmayan tüm evlatlarınının daha mutlu, daha adil, daha özgür bir toplumda yaşaması için mücadele ediyorum. Üniversite, sadece meslek edinilecek bir yer değildir. Üniversiteler, bu ülkenin akciğerleridir. Biz susarsak, ülke nefes alamaz. Demokrasiye, özgürlüklere senin gibi aydınlar, benim gibi ilerici, çağdaş gençler sahip çıkmazsa, kim sahip çıkacak?” dedim.

“Ben bu ÷lkeye çok evlat yetiştirdim. Çok insan kazandırdım. Kendi evladımı kaybetmek için mi? Her akşam senin eve sağ salım dönüp dönmeyeceğini düşünmek için mi? İnsanın memleketine hizmet etmesinin, faydalı olmasının birçok yolu var. Anarşi, bunlardan biri değildir” diye bağırdı.

“Ben anarşist değilim, sosyalistim” dedim.

Sanki ikisinin arasında hiçbir fark yokmuş gibi kapıyı çarpıp çıktı babam. Annem çaresiz bir kapıya, bir bana baktı. Canım annem, çoğu zaman aramıza girip konuşmaz; ama sessizliğiyle çok da güzel anlatır derdini. Ben o an gözlerinden okudum; daha bir sofranın etrafında üç kişinin birlik beraberliğini sağlayamayan benim gibiler mi kurtaracak memleketi? Hayatımda hiçbir çorba, boğazımdan bu kadar zor geçmemişti.

Eylül

Babam bana hiçbir zaman bir çocuk gibi davranmadı. Biz onunla hep iki arkadaşlık. O zamanlar evler bir artı bir, iki artı bir, yüz artı bir diye tarif edilmezdi. "Artı bir" in eksik olduğu evlerimizde, başka pek çok artı vardı. Mesela kapıyı açınca kocaman bir antremiz vardı. Ve antrede o dönem her evin olmazsa olmazı, balıklı örgü kilim. Kahverengi bir portmanto; bir bölümünde boy aynası, alt tarafı ayakkabılık, üst tarafı palto ceket asmalık.

Mutfak, ayrı ve büyük bir yerdi. Mikrodalga fırınla davlumbaz henüz hayatımıza girmemişti. Buzdolabının üzerinde davul fırını vardı bizim. Anneannem geldiğinde ana kurabiyesi pişirdi. Hamurunda muhakkak bugünkü deyimle sevgi de vardı ama anneanneminkinde biraz gözyaşı da vardı. Yoğurduğu hamura avucuyla biraz daha un katarken bana bakar, baktıkça gözleri dolar, belli olmasın diye gözünün yaşını tülbentinin ucuyla silerdi. Sonradan öğrendim anneme ne çok benzediğimi. Hatta o kadar benzermişim ki anneannem küçüklüğümde epey bir süre beni görmek bile istememiş. Yüreği dayanmıyormuş. İnsanın torununa bakmaya yüreği nasıl dayanmaz ki? Bilemezdim.

Benim gibi, anneannem de babamı çok severdi. Her gelişinde bize köfte ve patates kızartır, yanına da bol soğanlı çoban salata yapardı. Babam zayıf, iştahsız bir adamdı. "Ah be oğlum, azıcık bak kendine. Sen kendine bakmazsan bu sabiye kim bakacak?" der, ardından dudaklarını kıpırdatarak kıpırdatarak sessiz dualar mırıldanırdı. Kendi ömrünün bana göz kulak olmaya yetmeyeceğine inanıyordu.

Babam kendine iyi bakamadı. Anneannem uzun seneler boyunca bana göz kulak oldu.

Aylin

Babama göre ekmeğimi elime almadan, suya sabuna dokunmamalıyım. Suya sabuna dokunmayan insanın, ekmeği tutacak eli temiz kalır mı hiç? Ama kararlıyım, annem arada kalmasın diye babamın huyuna gideceğim. En azından sofraya başında “kutsal aile birliği”ne uygun hareket edeceğim.

Bugün yine bırak amfiye, çay ocağına bile giremediğimiz bir gündü. Ülkücüler ellerinde sopalarla koridorda sloganlar ata ata geziniyor, güya bizleri koruyacak polislerse adeta bunların sırtını sıvazlıyordu. Bazen; “Belki de babam haklı. Bir an önce okulu bitirip bu ortamdaki kurtulmalıyım” diyorum içimden. Ama biz susarsak, biz mücadele etmezsek, bizim değerlerimize kim sahip çıkacak? Hatta, ortada sahip çıkacak değer kalacak mı?

“Sen mi kurtacaksın memleketi?” diyor babam. Acaba şu an ülkede kaç genç, benimle aynı sorunun muhatabı oluyor? Ben tek başıma değil, ama bu sorunun sorulduğu bütün gençler bir araya gelirse, evet memleketi de kurtaracağız; dünyayı da.

Yarın ağzı iyi laf yapan birkaç arkadaşla, Beykoz tarafında bir fabrikaya gideceğiz. İşçi hareketini çok önemsiyoruz. Onları ne kadar çok bilinçlendirirsek, hareketimiz o kadar güçlenecek.

Eylül

Babam “daire” dediği bir yerde çalışıyordu. “İnsan bütün gün bir dairenin içinde kalırsa başı dönmez mi?” diye düşünüyordum. Babam hiç de başı dönmüş gibi görünmüyordu. Akşamları onun daireden dönüşünü sabırsızlıkla bekliyordum. O eve gelince yazın balkona, kışın mutfağa kurduğumuz soframızda hem yemek yiyor hem birbirimize günümüzün nasıl geçtiğini anlatıyorduk.

Babam, bana henüz okula başlamadan okumayı yazmayı öğretilmiş ve beni kitaplarla tanıştırmıştı. Benim günlerim; gündüzleri sokakta kızlarla evcilik oynayarak, akşamüzeri evde babamı beklerken kitap okuyarak geçiyordu. Onun günleri ise birçok Őeye göz yumarak geçiyormuş. “Herhalde gözünü yumduğu için dairede başı dönmüyor” diye düşünürdüm.

Yaşıma başıma bakmaz, her akşam bana dünyadan haberler anlatırdı. Kuzeyimizde kocaman bir ülke vardı. Orada kardeşimiz olabilecek insanlar yaşıyordu ama son zamanlarda kendi iç sorunları vardı. Sorunlarını çözebilirlerse gökyüzünde kırmızı yıldızlar parlayacaktı. Ben hiç kırmızı yıldız görmemiştim. Babama göre dünyanın en güzel yıldızı, o kırmızı yıldızdı. O görememiş, annem de görememiş, ben de göremeyebilirmişim ama benim çocuklarım görebilirmiş. Bunu ilk kez duyduğumda ağlamaya başlamışım.

“Neden ağlıyorsun Eylül?” diyerek sımsıkı sarılmıştı bana.

“Ben neden göremeyeceğim kırmızı yıldızı?” diye sormuştum.

Babam, başımı göğsüne yaslamış ve saçlarımdan öpmüştü beni. Gökyüzünün bütün yıldızlarını bana verseler, o anı değişmezdim. Yıllar sonra “Otuzbeş yaş, ömrümün yarısıdır” deyip doğum günümde tek başıma Moskova’ya gittim. Ömrümde ilk defa, sönük de olsa kıvı bir yıldız gördüm. Babam haklıymış, kırmızı yıldız varmış. Hayat haksızmış, bir daha hiçbir adam başımı öyle bir Őefkatle göğsüne yaslayıp saçlarımdan öpmedi beni.

Aylin

Fabrikada bizi bu kadar çok işçinin dinleyeceğini hayal bile edemedim. Sefer, Cahit, Ayfer ve ben, dördümüz de heyecandan titriyorduk neredeyse. İşçilerin hepsi ayakta ve merakla dinlediler bizi. Hak, hukuk, adalet nedir; eşitlik ve özgürlük içinde yaşamak nasıl mümkündür, emek neden en kıymetli değerdir ve bir olursak nasıl güçlü olacağımızı izah etmeye; onları da heyecanlandırmaya ve cesaretlendirmeye çalıştık. Bu benim katıldığım bilmem kaçınıcılı bilinçlendirme konuşmasıydı ama daha önce hiç bu kadar kalabalık bir topluluğun önüne çıkmamıştım doğrusu.

Her şey yolundaydı. Dönüşe geçmiştik. Sefer’le Cahit’in öğrenci evine gidip ertesi hafta gireceğimiz, hiç de medeni olmayan Medeni Hukuk sınavına çalışacaktık birlikte. Açıkçası, yorucu fabrika konuşmasının ardından eve dönmeyi tercih ederdim ama Ayfer de ısrar edince sesimi çıkarmadım.

Otobüs durağına doğru ilerliyorduk ki yanımızdan fişek gibi bir araba geçti ve beş, altı metre önümüzde durdu. İçinden eli sopalı bir avuç ülkücü indi. Daha önce hiç bu kadar ürktüğümü hatırlamıyorum. Bağırıp kaçışmaya çalıştık. Henüz fabrikanın önünde olduğumuzdan sesi duyan güvenlik görevlisi ve bazı işçiler dışarı koştular. “Burası Türkiye. Beğenmiyorsanız Moskova’ya defolun komünist piçler” diye bağırıp tekme tokat kavgaya başladılar. İşçilerin bir kısmı “komünist” lafını duyunca az önce onları da komünist yapmaya çalıştığımızı inanmış olacaklar ki onlar da kendi aralarında küfür kıyamet, kavga dövüşe başladılar. Ben ne yapacağımı bilemiyor, Ayfer’e bakıyordum. Ayfer, korkuyla dua edip ağlamaya başladı. Aralarından iri kıyım biri, dayı dayı “Ne oldu komünist karı, sopayı görünce Allah’a inanıp duaya mı başladın?” diye Ayfer’in üzerine yürüyordu ki kendimi ona siper ettim. Gerisini hatırlamıyorum.

Eylül

Babamla kütüphanemizi düzenlediğimiz bir akşamdı. O kadar çok kitabımız vardı ki, neredeyse her hafta onları başka bir kurala göre diziyorduk. Bir nevi akşam eğlencemizdi bu. Kah yazarların adlarına göre alfabetik sıralıyor, kah yayınevine göre, kah türlerine göre. Benim en keyif aldığım ise, yayınevi sırasına göre dizmekti. Hele o beyaz kapaklı, sırtlarında minik kırmızı kalp olan kitaplar yan yana dizilince öyle mutlu oluyordum ki. Kitap kahramanları ise en yakın arkadaşlarımdı artık. *Pal Sokağı Çocukları*, *Tom Sawyer'ın Maceraları*, *Şeker Portakalı*, *Küçük Kara Balık*, *Çocuk Kalbi* ve daha niceleri.

Babamın sigarası bitmiş olmalı, bakkala kadar gittiği bir ara, o fotoğraf elime geçti. Siyah beyaz ama sararmış, kalabalık bir salon. Aynı bizim okulun hademeleri gibi giyinmiş bir sürü adam ve kadın. Hepsi ayakta. Elinde mikrofonla konuşan bir adamı dinliyorlardı. Adam hiç öyle Zeki Mürene veya Erol Evgin'e benzemiyordu. Şarkıcı olamaz diye düşünmüştüm. Arkasında da üç kişi daha vardı. Biri babam, ama çok genç. Yanındaki kadınları tanımıyordum.

"Eylül, nedir elindeki?" diyen babamı duydum birden. Geldiğini fark etmemiştim.

"Kim bunlar baba? Bu sen misin?"

"Seneler öncesi işte... Üniversite günleri..."

"Sizin okulda niye bu kadar çok hademe var?"

"Onlar hademe değil, işçiler."

"O kadar çok işçi sizi mi dinliyordu baba?" diye sormuştum bu defa.

"O kadar çok olmasa da keşke bizi dinleselerdi Eylül, keşke..." diye yanıtlamıştı babam.

Ne demek istediğini anlayacak yaşta değildim.

Aylin

Fabrikanın önündeki arbededen aklımda o dehşet anı kaldı. Gerisini hatırlamıyorum. Bellek tuhaf bir şey, unutmak istediğini unutuyor herhalde. Ben Ayfer'i korumak için kendimi öne attığımda bir el, kolumdan tutup çekti beni. Başımı çevirdiğimde Cahit'le göz göze geldik. Ne olduğunu anlayamadan ayaklarımın ucuna Ayfer'in zayıf bedeni yığılıverdi. Uzaktan Sefer'in kaşı patlamış, alnından akan kanla bize doğru yürüdüğünü gördüm. İki arkadaşımı da ilk defa böyle görüyordum. Gerisini ben değil, benden başkası yaşadı sanki. Durağa otobüs geldi. Şoför ve duyarlı birçok yolcunun olaya müdahale etmesiyle, saldırgan kalabalık dağılmaya başladı. Yaşlı bir teyze, çantasından çıkardığı su şişesini Ayfer'in yüzüne döke döke, kollarını bileklerini sıvazlaya sıvazlaya, onu kendine getirdi. Şoför, bizi güzergahındaki en yakın hastane durağına bıraktı. Sefer, ısrarla hastaneye gitmek istemedi. Bu halimizle bizi alacak bir dolmuş bulmak da kolay olmadı. En sonunda yoldan geçen bir amca halimize acımış olacak, bizi tramvay durağına yakın bir yere bıraktı. Güç bela Cahitlere vardık.

Ayfer, Sefer'in kaşına pansuman yaptı, yarayı temizledi. İki de çok bitkin görünüyordu. Karşılıklı divanlara kıvrılıverdiler. Mutfaka geçtim. Dolapları karıştırıp çaydanlığı buldum. O anda bizi olsa olsa çay paklardı. Çaydanlığın içinde suyun fokurdamasını beklerken Cahit yanıma geldi.

"Aylin, bugün çok daha kötü şeyler olabilirdi..."

"Hala sanki fabrikanın önünde gibi hissediyorum. Ayfer'in küüüüt diye yere yığılışı gözümün önünden gitmiyor..."

"Belki de bir süre çok daha dikkatli hareket etmeliyiz."

"Nasıl yani, ilk gördüğümüz engelden sonra pes etmek için mi çıktık bu yola?"

“Bu yola kendimiz için değil, asıl ezilen, hakları sömürülen işçi ve emekçi sınıfı için çıktık. Öyle değil mi? Peki bugün ne oldu orada? Koca seminer salonunda attığımız nutuktan sonra kim geldi peŐimizden de korudu Ayfer’i, Sefer’i?”

“Cahit, ocağın üstündeki çayın bile demlenmesini bekliyoruz ağız tadıyla içmek için. Değil mi? Dört beş fabrika, gecekondularla bir gecede devrim mi yapacağız sanıyordun sen?”

“Yaaa kafamız gözümüz patladı, yerlere yığıldık, bize çay yok mu?” diye mutfağa gelen Ayfer’in sesiyle tartıŐmayı uzatmadık. aylarımızı alıp balkona çıktık.

Kalabalık bir fabrikada, onlarca iŐçiye güzel bir konuŐma yaptık. Evet biraz hırpalandık belki ama değmez mi ideallerimize?

Eylül

Bugün ömrümün bir dönemine geri dönme şansım olsa, çocukluğumun o hiç bitmeyecekmiş gibi uzun gelen yazlarına dönmek isterim. İlkokul yıllarında, yaz tatili başlar başlamaz, anneannem gelir, beni memlekete götürürdü. Babamdan ayrı kalmak başta zor gelse de, köyde geçirdiğim vakitlerden çok keyif aldığımı hala anımsıyorum. Sadece bir yaz hariç...

O yaz, sekiz yıllık ömrümde gördüğüm en sıcak yazdı. Öğleden sonra şekerlemesi için anneannemin sedirine uzanmıştım. Bir bez bebeğim vardı, adı Ezo. Ezo'ya sarılmış, babamdan öğrendiğim masalları ona anlatmaya başlamıştım. Dudu Teyze'nin sesini duydum aşağıdan. Anneanneme sesleniyordu. Ben uykuyla uyanıklık arası bir yerdeydim. Başımı çevirdim, anneannem öğle namazını kılıyordu. Başını bir sağa, bir sola çevirip selam verdi. Dizlerinin üstünden ellerini kaldırıp, yerden destek alarak seccadesinden kalktı ve kapıya yöneldi. Dizlerinde epeydir kireçlenme ağrısı vardı. Diz kapaklarını tuta tuta, önce bir ayağını atıp, sonra diğer ayağını onun yanına ala ala basamakları indiğini, merdivenin gıcirtısından tahmin ediyordum.

Dudu Teyze, muhtar amcanın karısıydı. Köyde bir tek onların evinde, bir de caminin yanındaki köy kahvesinde telefon vardı. İstanbul'dan babam arayınca, Dudu Teyze koşar, bize haber verirdi. Biz de onlara gidip, kuzinenin başında oturur, telefonun yeniden çalmasını beklerdik. Herhalde yine babam aramıştır diye seslerine kulak kabarttım. Fısır fısır bir şeyler konuşuyorlardı. Hiçbirini anlamıyordum dediklerinin. Ya uykuya, ya merakıma yenilecektim. Merak ağır bastı, Ezo'nun elinden tutup sahanlığa yöneldim. Anneannem merdivene oturmuştu. Başını iki elinin arasına almış, arkası dönük olduğu için beni fark etmemişti. Dudu Teyze'yle göz göze geldim. Beni görmesiyle kendini